

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สิทธิของผู้ถือหุ้นในการจัดการบริษัททำได้โดยผ่านที่ประชุมผู้ถือหุ้น โดยที่ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นเป็นที่ชุมนุมของบรรดาผู้ถือหุ้นมากมาย จึงต้องมีแบบแผน เพื่อกำกับให้การประชุมผู้ถือหุ้นเป็นไปอย่างมีระเบียบและเป็นธรรมแก่ผู้ถือหุ้นทุกคน กฎหมายบริษัทของทุกประเทศจึงได้กำหนดแบบแผนเกี่ยวกับการประชุมขึ้น ซึ่งมีทั้งสิ้น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การออกหนังสือบอกกล่าวนัดประชุม (NOTICE) ขั้นที่ 2 องค์ประชุม (QUORUM) และขั้นที่ 3 การลงมติ (VOTING) โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนการลงมตินี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการประชุม ซึ่งมีรายละเอียดซับซ้อน และมีปัญหาทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติเกิดขึ้นมาก แต่ปรากฏว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะหุ้นส่วนและบริษัท หมวด 4 ส่วนที่ 3 วิธีจัดการบริษัทในส่วนที่เกี่ยวกับการประชุม มาตรา 1171-1195 ยังไม่ชัดเจนเพียงพอ ในขณะที่ในทางปฏิบัติ กระบวนการประชุมผู้ถือหุ้นได้มีการพัฒนาเกิดแนวความคิด หลักการ และวิธีการใหม่ ๆ ขึ้นมากมาย จึงทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายหลายประการ ซึ่งปัญหากฎหมายที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์ แบ่งได้เป็น 4 หัวข้อใหญ่ ดังนี้

1) ปัญหาเกี่ยวกับวาระการประชุม เนื่องจากมาตรา 1175 วรรค 2 บัญญัติถึงรายละเอียดที่จะต้องระบุไว้ในหนังสือบอกกล่าวนัดประชุมไว้เพียงสั้น ๆ ว่า "ในคำบอกกล่าวนั้น ให้ระบุสถานที่ วัน เวลา และสภาพแห่งกิจการ ที่จะได้ประชุมปรึกษากันนั้นด้วย" ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการตีความว่าสภาพกิจการซึ่งก็คือวาระการประชุมจะต้องมีความชัดเจนเพียงใด

2) ปัญหาเกี่ยวกับองค์ประชุม ตามมาตรา 1178 บัญญัติว่า "ในการประชุมใหญ่ ถ้าไม่มีผู้ถือหุ้นมาเข้าประชุมรวมกันแทนหุ้นได้ถึงจำนวนหนึ่งในสี่แห่งทุนของบริษัทเป็นอย่างน้อยแล้ว ท่านว่าที่ประชุมอันนั้นจะปรึกษากิจการอันใดหาได้ไม่" จึงทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การนับองค์ประชุม เช่น การนับองค์ประชุมกรณีผู้ถือหุ้นเดินออกจากที่ประชุมทำให้ผู้ถือหุ้นที่เหลือไม่ครบองค์ประชุม ที่ประชุมจะสามารถประชุมต่อไปโดยชอบได้หรือไม่ เป็นต้น

3) ปัญหาเกี่ยวกับการลงมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้น ตามมาตรา 1171-1195 ได้บัญญัติถึงขั้นตอนและวิธีการในการประชุมผู้ถือหุ้นและการลงมติของที่ประชุมไม่ชัดเจนเพียงพอ จึงทำให้เกิดปัญหาหลายประการ เช่น การห้ามติวียนให้ผู้ถือหุ้นทุกคนลงนามโดยไม่มีการประชุมจะทำได้หรือไม่, การจำกัดสิทธิการลงมตินิรนามของข้อตกลงระหว่างผู้ถือหุ้นหรือข้อบังคับซึ่ง เป็นกรณีนอกเหนือจากที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติไว้สามารถทำได้เพียงใดหรือการร้องเพิกถอนมติที่ประชุมที่ทําไปโดยไม่สุจริตหรือไม่ได้ทำให้บริษัทได้ประโยชน์มากที่สุดจะทำได้หรือไม่ เพียงใด เป็นต้น

4) ปัญหาเกี่ยวกับการมอบฉันทะให้ผู้อื่นออกเสียงลงคะแนน ตามมาตรา 1187 อนุญาตให้ผู้ถือหุ้นมอบฉันทะให้ผู้อื่นออกเสียงแทนตนได้ แต่ปรากฏว่าในปัจจุบันได้มีการหาวิธีให้ลูกหนี้ทำการมอบฉันทะแบบเพิกถอนไม่ได้ให้แก่เจ้าหนี้เพื่อให้เจ้าหนี้เข้าไปออกเสียงควบคุมกิจการได้ ซึ่งหลักการนี้ในต่างประเทศยอมรับ จึงมีปัญหาน่าสนใจว่า ตามกฎหมายไทยจะรับบังคับได้เพียงใด

วัตถุประสงค์ของการทำวิทยานิพนธ์

1. ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผู้ถือหุ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชั้นการลงมติ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
2. เพื่อศึกษาค้นคว้าปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการประชุมผู้ถือหุ้น โดยเน้นปัญหาเกี่ยวกับการลงมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้น
3. เพื่อหาคำตอบของปัญหาดังกล่าวใน 2 และหาข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ขอบเขตและวิธีการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะศึกษาถึงบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผู้ถือหุ้นตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะหุ้นส่วนและบริษัท โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายบริษัทของอังกฤษ สหรัฐอเมริกา เยอรมัน ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น รวมทั้งการศึกษาวិเคราะห์แนวคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา คำพิพากษาศาลฎีกา และแนวความคิดเห็นของนักนิติศาสตร์ผู้ทรงคุณวุฒิและจะกล่าวถึงปัญหากฎหมายที่เกี่ยวกับการประชุมผู้ถือหุ้น โดยเน้นเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวกับการลงมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นดังกล่าว เป็นสังเขปแล้วในหัวข้อความเป็นมาและความสำคัญของปัญหารวมทั้งค้นคว้าหาคำตอบของปัญหากฎหมายดังกล่าว และเสนอแนวทางแก้ไข

การศึกษาริวิจัยใช้วิธีการในลักษณะวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการค้นคว้าจากเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

ในรูปแบบของตำรากฎหมาย บทความทางสาขานิติศาสตร์ ตำบทยกฎหมาย คำพิพากษา
ของศาล คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งเอกสารทั้งหมดนี้จะได้นำมา
ประมวลเป็นข้อมูลและวิเคราะห์หาข้อสรุปและนำมาแก้ปัญหากฎหมายที่มุ่งศึกษารวมทั้ง
เสนอแนะแนวทางที่ควรจะเป็นต่อไป

สมมติฐานและทฤษฎีที่สำคัญ

ในการท้าวินยานิพนธ์ฉบับนี้ มีสมมติฐานเบื้องต้นว่า ประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ลักษณะหุ้นส่วนและบริษัทหมวด 4 ส่วนที่ 3 วิธีจัดการบริษัท ในส่วน
ที่เกี่ยวกับการประชุมใหญ่ มาตรา 1171-1195 ไม่ชัดเจนในขณะที่ในทางปฏิบัติ
กระบวนการประชุมผู้ถือหุ้นได้มีการพัฒนาเกิดแนวความคิดหลักการและวิธีการใหม่ขึ้น
มากมาย จึงทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายหลายประการ

หลักเกณฑ์และทฤษฎีกฎหมายที่จะนำมาศึกษาและกล่าวถึงในการท้าวินยานิพนธ์ฉบับนี้ เพื่อนำไปสู่คำตอบและแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ มีดังนี้

1. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับสิทธิของผู้ถือหุ้นในการออกเสียงลงคะแนน
2. เจตนารมณ์ของการจัดทำให้มีการประชุมผู้ถือหุ้น
3. หลักทฤษฎีการจัดการบริษัทโดยผู้ถือหุ้นฝ่ายข้างมาก และการคุ้มครองผู้ถือหุ้นฝ่ายข้างน้อยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้มีความเข้าใจ สามารถตีความตัวบทกฎหมายเกี่ยวกับการลงมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้อย่างถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

2. เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำหลักกฎหมาย แนวความคิด เหตุผล และข้อเสนอแนะที่ได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหากฎหมายที่เกิดขึ้นได้